

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Методика обліку та аналіз доходів і витрат діяльності підприємства»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
групи 1
Гелей М. В.
Керівник: Єрмолаєва М. В.
Рецензент: Рудич А. І.

Полтава 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Наталія
КАНЦЕДАЛ
14 листопада 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
Гелея Максима Васильовича

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Методика обліку та аналіз доходів і витрат діяльності підприємства»

керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Єрмолаєва Марина Валентинівна

Затверджено засіданням кафедри протокол № 5 від 07 жовтня 2024 р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 11 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи:

фінансова звітність Товариства з обмеженою відповідальністю, м. Полтава за 2022 – 2024 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретико-методичні основи обліку доходів та витрат суб'єктів підприємництва.

Розділ 2. Облік доходів та витрат суб'єктів підприємництва.

Розділ 3. Аналіз доходів та витрат суб'єктів підприємництва.

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: 14 листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2024 р. – 29.10.2024 р.	
2	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу, узгодження плану	30.10.2024 р. – 14.11.2024 р.	
3	Опрацювання літературних джерел	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	15.11.2024 р. – 03.02.2025 р.	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	04.02.2025 р. – 10.11.2025 р.	
7	Оформлення тексту роботи	11.11.2025 р. – 21.11.2025 р.	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	24.11.2025 р. – 26.11.2025 р.	
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	27.11.2025 р. – 03.12.2025 р.	
10	Нормо-контроль	04.12.2025 р. – 10.12.2025 р.	
11	Захист кваліфікаційної роботи	22.12.2025 р. - 24.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти

Максим ГЕЛЕЙ

Керівник роботи

Марина ЄРМОЛАСЬВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	6
1.1. Економічний зміст доходів та витрат суб'єкта малого підприємництва.....	6
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями вирішення.....	12
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	18
2.1. Організаційно правові засади діяльності та облікова політика підприємства.....	18
2.2. Облік доходів та витрат суб'єкта малого підприємства, відображення інформації у звітності.....	31
2.3. Податкові аспекти обліку доходів та витрат суб'єкта малого підприємства.....	41
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	45
3.1. Аналіз доходів суб'єкта малого підприємництва.....	45
3.2. Аналіз витрат суб'єкта малого підприємництва.....	48
3.3. Аналіз фінансових результатів суб'єкта малого підприємництва...	52
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах економіки ринкового типу кожне підприємство, прагне отримати як найбільший прибуток та стабільність від своєї діяльності незалежно від умов які складаються в регіоні, світу. Для цього потрібно чітко розуміти та контролювати інформацію про результати господарської діяльності, ефективність застосування виробничих ресурсів та показники витрат. Саме ці критерії формують якісний аналіз доходів та витрат що в подальшому допомагає краще приймати управлінські рішення які можуть мінімізувати витрати та підвищити показник отримання доходу.

Саме аналіз доходів та витрат допомагає підприємству зрозуміти ефективність господарської діяльності підприємства, визначати вплив різних факторів на фінансовий результат підприємства та знаходити шляхи підвищення прибутковості й способи зниження собівартості готової продукції. Це особливо актуально в сучасних умовах економічної нестабільності в країні, зростаючої конкуренції на певних видах діяльності та змін у законодавстві.

Методологічною основою дослідження стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань обліку витрат і доходів, а також відповідні правові норми. Галузеві аспекти витрат досліджували провідні вчені, зокрема П. Атамас, І.О. Белебега, І. Білоусова, М.Т. Білуха, О.Ф. Буфетова, І.О. Бланк, Т. Войтенко, П.М. Герасим, В.М. Домбровський, Г.П. Завгородній, В.Б. Івашкевич, Г.Г. Кирейцев, О.С. Коцюба, Ю.Й. Литвин, В.Г. Линник, В.Лень, В.Б. Моссаковський, Л.В. Нападовська, Ю.І. Осадчий, М. Павлишенко, Г.О.Партін, В.Ф. Палій, М.С. Палюх, О.О. Пилипенко, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко, П.Я. Хомин, Ю.С. Цал-Цалко, А.В. Череп, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, А. Ягурова, Л.М. та інші, проте деякі питання залишаються без відповіді та потребують подальших досліджень.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є розробка комплексних науково-методичних підходів, а також практичних рекомендацій щодо організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу доходів і витрат шляхом теоретичного узагальнення та практичного вирішення проблемних аспектів.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні задачі:

- обґрунтувати економічний зміст понять «витрати» та «доходи» підприємства і визначити роль витрат у системі управління підприємством;
- дослідити нормативну-правову базу, що регулює облік доходів та витрат;
- дослідити та проаналізувати доходи та витрати за видами діяльності підприємства;
- дослідити методику бухгалтерського обліку доходів та витрат;
- визначити шляхи удосконалення методики обліку доходів і витрат та визначити шляхи оптимізації витрат для досліджуваного підприємства.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю, м. Полтава.

Предметом дослідження є організація та методика ведення обліку, контролю та аналізу витрат і доходів виробничого, комерційного підприємства.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи використано низку загальнонаукових і спеціальних методів дослідження такі як: теоретичного узагальнення та системного підходу, аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняльний метод, метод групування та порівняння, графічний метод та метод моделювання.

Наукова новизна отриманих результатів. Полягає в тому, що в роботі узагальнено та критично проаналізовано науково-методичну літературу з обраної теми дослідження, встановлено методику обліку витрат і доходів у багатoproфільному підприємстві з урахуванням вимог національних

нормативних актів (стандартів) та інших нормативних документів, а також надано пропозиції щодо її вдосконалення.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати наукових досліджень з питань обліку і аналізу витрат і доходів мають практичне значення і можуть бути використані в практиці досліджуваного підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися й одержали позитивну оцінку на Всеукраїнській студентській інтернет-конференції «Молодь, наука, бізнес» (м. Миколаїв, МНАУ, 1-2 жовтня 2025 р.) та на VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» (30 жовтня 2025 р., м. Полтава) .

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 2 тез у збірниках матеріалів конференцій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Економічний зміст доходів та витрат суб'єктів малого підприємництва

Згідно зі стандартами бухгалтерського обліку, дохід визначається як збільшення економічних вигод у формі припливу активів або зменшення зобов'язань, що призводить до збільшення власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків власників). Різниця між доходами та витратами дає фінансовий результат (прибуток або збиток) малого бізнесу [41].

Дохід для малого підприємства має велике значення так як воно є основою для покриття витрат. В обліку доходів керуються НП(С)БО 15 «Дохід» що визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності [29].

На рис. 1.1 показано загальну класифікацію доходів від діяльності відповідно до різних критеріїв класифікації, як того вимагає НП(С)БО 15 «Дохід». Відображаються підходи до групування доходів залежно від напрямів діяльності, економічного змісту та умов визнання.

Класифікація показує джерела формування доходів підприємства, забезпечує коректне їх відображення у фінансовій звітності та є основою для аналізу структури доходів і визначення фінансових результатів діяльності. Така систематизації сприяє підвищенню якості управління доходами та обґрунтованості управлінських рішень.

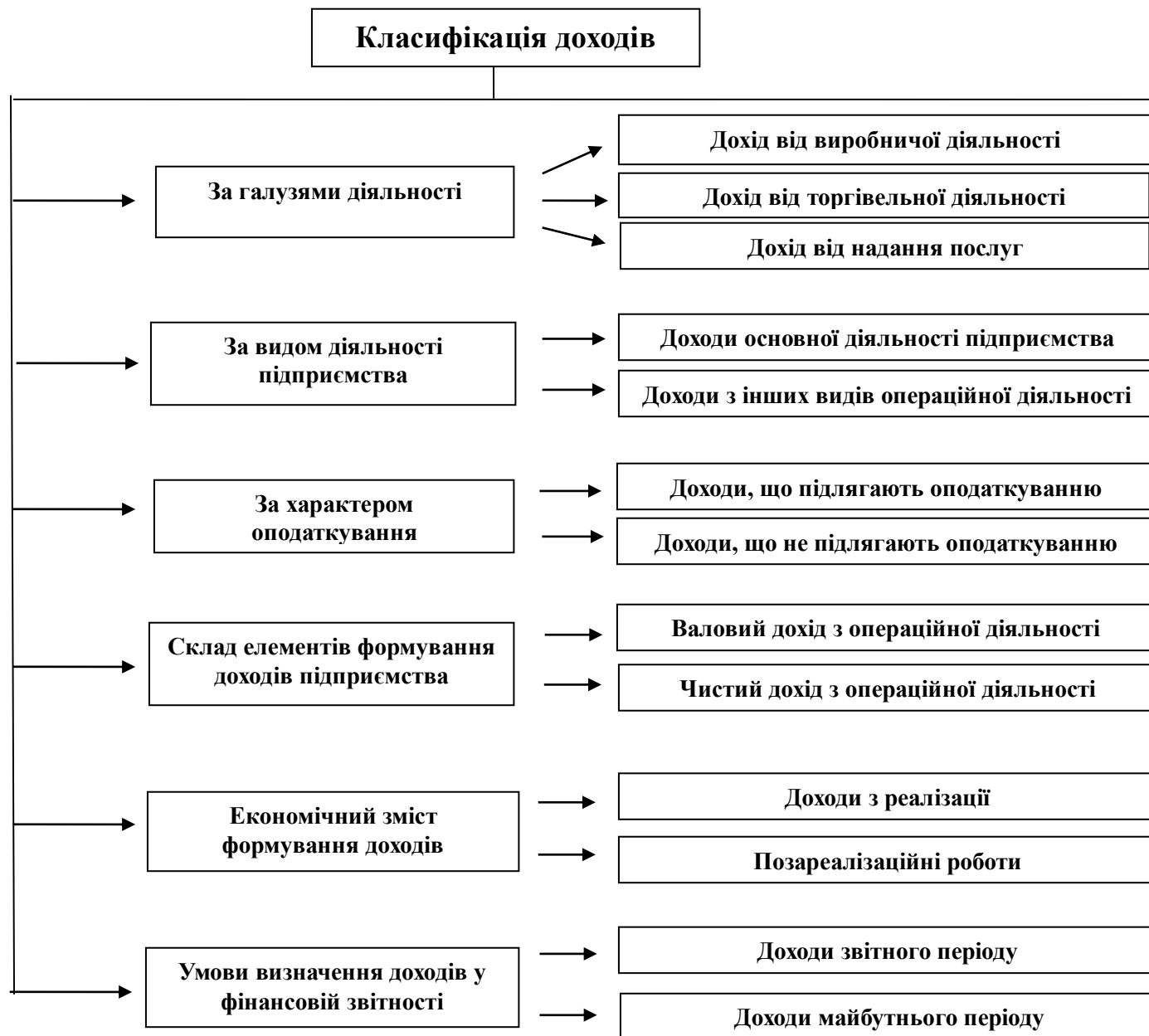

Рис. 1.1 Класифікація доходів підприємства

Разом з цим витрати є не менш важливим показником для малого підприємства. Витрати показують вартість виробленої продукції в яку входить і витрати на сировину, заробітну плату, послуги, оснащення, амортизація тощо [57].

Облік витрат регламентується НП(С)БО 16 «Витрати», що визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [30].

На рис.1.2 наведено узагальнену класифікацію витрат у бухгалтерському обліку відповідно до положень НП(С)БО 16 «Витрати».

Рис. 1.2. Узагальнена класифікація витрат

Вона систематизує витрати підприємства за основними класифікаційними ознаками, що дозволяє комплексно охарактеризувати їх економічну сутність, напрями виникнення та порядок відображення в обліку і фінансовій звітності.

Ця класифікація дозволяє оцінити вплив витрат на фінансові результати компанії, забезпечує точне визначення собівартості продукції та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Крім того, вона служить методологічною основою для аналізу витрат, контролю витрат та визначення потенційної економії для підвищення ефективності господарської діяльності компанії.

За В. В. Сопком, фінансовий результат є інтегральним показником ефективності діяльності підприємства, формування якого залежить від правильного визнання та співставлення доходів і витрат звітного періоду [52].

Для подальшої роботи дамо визначення доходу та витрат:

Дохід - це валовий приплив економічних вигід протягом періоду, що виникає в результаті звичайної діяльності підприємства, де власний капітал збільшується в результаті цього припливу, а не в результаті внесків постачальників власного капіталу [22].

Витрати - це зменшення економічних вигід у формі вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу внаслідок вилучення або розподілу власникам) протягом звітного періоду [13].

Ці визначення, поняття дуже важливі для малого підприємства. Вони допомагають аналізувати прибутковість підприємства, тобто співвідношення доходів та витрат сприяє визначенню різниці між ними, що показує чи бізнес або діяльність є прибутковим чи збитковим. Прибуток - соціально-економічна категорія, що являє собою вартість прибуткового продукту, а в окремих випадках і необхідного продукту, є частиною чистого доходу суб'єкта господарювання і є сумою перевищення ціни товару (робіт, послуг) (без

податків) над витратами [50]. Також ці дані бухгалтерського обліку доходів і витрат є інформаційною базою для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства [46].

Контролюючи доходи та витрати можна управляти грошовими потоками підприємства, тобто контролюючи потік доходів та витрат можна уникнути банківських розривів. Розуміючи, коли надійдуть кошти від покупців можна ефективно планувати витрати та забезпечувати безперебійну роботу підприємства [19].

Дохід та витрати є основою для ухвалення управлінських рішень малого підприємства. Що покращують наступні планування:

- бюджетування;
- оптимізація витрат;
- ціноутворення.

З'ясуємо суть кожного із видів планування.

Бюджетування - це єдина система планування, контролю та аналізу грошових потоків і фінансових результатів. Найважливішим елементом бюджетування є фінансове планування - управління процесами створення, розподілу та використання фінансових ресурсів компанії [56]. Бюджет - це фінансовий план, тобто план діяльності компанії на певний період, виражений у грошових одиницях. Результатом бюджетування є сукупність узгоджених фінансових планів. В результаті бюджетування складається сукупність фінансових планів, погоджених між собою:

- бюджет руху грошових коштів (БРГК);
- бюджет доходів і витрат (БДР);
- прогнозний баланс;
- оборотні бюджети для окремих підрозділів і для окремих видів діяльності підприємства.

Оптимізація витрат - це процес зниження операційних витрат компанії без шкоди для якості її продуктів чи послуг або ефективності її управлінських процесів. Тому це свого роду «головне завдання» – зменшення витрат компанії (та таким чином економія коштів) без погіршення (або навіть покращення) інших аспектів [9].

Цілями оптимізації поточних витрат підприємства можуть бути:

- збільшення суми чистого прибутку - підвищення прибутковості;
- забезпечення стійкості бізнесу в умовах нестабільної економіки;
- формування конкурентної переваги (знизили витрати → зменшилась собівартість товару/послуги → знизили ціну);
- уникнення ситуацій надлишкового або неефективного використання ресурсів;
- зменшення залежності від зовнішніх впливів капіталу (інвестиції, кредити) [1].

Ціноутворення - робота над встановленням і розробки ціни на товари, послуги (цінності). Базується на попиті, вартості, пропозиції, товарно-грошовому обігу [34].

Чітке розуміння свого фінансового стану при контролюванні обліку доходів та витрат позитивно відображається й на залученні інвестицій та стратегічному плануванні. Так як інвестори та кредитори відають перевагу тим підприємствам які чітко розуміють свої можливості. Прозорий облік доходів та витрат значно підвищує шанси на отримання фінансування. Оцінка аналізу обліку доходів та витрат дозволяє оцінити ефективність різних видів діяльності та визначити які з них варто розвивати а які переглянути. Дотримання всіх принципів відповідності доходів і витрат є ключовою умовою достовірного формування фінансових результатів підприємства [36].

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Проблеми обліку та аналізу доходів та витрат були актуальні упродовж усього періоду розвитку економічної науки. Оскільки ці показники відображають наскільки є успішною та продуктивною господарська діяльність підприємства й наскільки фінансово стійкий бізнес. Великий внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів даної теми зробило багато вітчизняні науковців.

Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів дослідження цих питань зробили вітчизняні науковці - Васильців Тарас Григорович, Іляш Ольга Ігорівна, Міценко Наталія Григорівна.

Вони акцентують увагу на тому, що малі підприємства часто вдаються до спрощеної системи обліку і звітності, що допомагає знизити бюрократичні процедури, знизити витрати та економити час, тому вони наголошують щоб методика обліку має бути адаптована до їхніх ресурсних можливостей і операційної специфіки.

Разом з цим вони виокремили три ключові види діяльності розподіл яких на доходи та витрати дозволяє оцінити ефективність кожного з напрямів бізнесу, а саме:

- виробничу;
- інвестиційну;
- фінансову.

Виробнича діяльність - це низка дій працівників з використанням необхідних засобів виробництва для перетворення ресурсів на готову продукцію, включаючи виробництво та переробку різних видів сировини, будівництво та надання різних видів послуг [8].

Інвестиційна діяльність - види активів та нематеріальних цінностей, що інвестуються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, тим самим

генеруючи прибуток (дохід) та/або досягаючи соціального та екологічного ефекту [38].

Фінансова діяльність - це діяльність, яка спричиняє зміни в розмірі та складі власного капіталу та боргових зобов'язань компанії [33].

Саме аналіз цих ключових видів діяльності дозволяє оцінити найбільш прибуткову та ефективний напрям бізнесу а який потребує оптимізації.

На основі своїх досліджень вони зробили висновок що малим підприємствам необхідна гнучка методика обліку, пристосована до особливостей їхньої діяльності та обмежених ресурсів.

Гнатенко Є. П. та Марченко Н. В. дослідили ведення звітів про доходи та витрати підприємств у періоди економічної нестабільності. Вони наголошують, що інфляція, коливання валютних курсів та ринкова нестабільність суттєво погіршують достовірність фінансової інформації та ускладнюють визначення фінансових результатів. Вони наголошують на необхідності вдосконалення методів бухгалтерського обліку та адаптації принципів управлінського обліку до сучасних економічних викликів, щоб забезпечити більш об'єктивне представлення доходів та витрат у фінансовій звітності [14] .

Ф. Ф. Бутинець, відомий вітчизняний науковець у сфері бухгалтерського обліку. Він автор ідеї що вірне визначення моменту доходу є одним із ключових аспектів забезпечення достовірності фінансової звітності підприємства. На його думку, дохід має визнаватися не в момент надходження коштів, а саме в момент виникнення права на нього, тобто коли підприємство виконало основні умови договору і здійснило передачу ризиків та вигод, пов'язаних із власністю на продукцію чи послуги, покупцеві [1]. Недотримання цієї ідеї тягне за собою спотворення фінансових результатів, оскільки передчасне або запізніле відображення доходів змінює показники прибутковості звітного періоду. Він зазначив, що визнання доходів має відбуватися в тісному зв'язку з обліком

витрат, адже лише зіставлення доходів і витрат одного звітного періоду дозволяє отримати реальний фінансовий результат діяльності підприємства.

Особлива увага приділяється дослідженням організації бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах воєнного стану. Г. Б. Балашов та О. Є. Федорчак зазначають, що запровадження спеціальних податкових норм, відстрочення податкових платежів та спрощення деяких бухгалтерських процедур суттєво вплинули на методологію обліку доходів та витрат підприємств. Автори наголошують, що в умовах воєнного стану особливо важливо підтримувати баланс між спрощенням податкового навантаження та збереженням достовірності фінансової звітності, що є актуальним і для малого бізнесу [3].

Я. Д. Крупка та М. С. Пушкар зазначають, що для малих підприємств ключовою проблемою є поєднання спрощених облікових процедур із забезпеченням достатньої аналітичності інформації про доходи та витрати, що необхідно для прийняття ефективних управлінських рішень [17].

Жук В. М. наголошує що аналітичний облік доходів і витрат допомагає керівництву підприємства контролювати витрати, оцінювати ефективність діяльності та приймати управлінські рішення. Жук підкреслює, що деталізація даних за видами діяльності й центрами відповідальності робить управління більш точним та результативним [15].

Л. І. Нападовська вважає, що витрати є основою формування собівартості продукції та фінансового результату підприємства. Вона підкреслює, що витрати - це використані ресурси, які повинні бути точно відображені в обліку для забезпечення достовірності звітності [27].

Вона наголошує на необхідності правильної класифікації витрат та дотримання принципу відповідності доходів та витрат, адже саме це дозволяє об'єктивно визначити прибуток і оцінити ефективність діяльності підприємства.

Також Л. Нападовська вважає, що аналітичний облік витрат допомагає виявляти резерви зниження собівартості і підвищення рентабельності.

Питання аналізу доходів та витрат досліджували В. В. Сопко, С. М. Голов, Т. П. Карпова та інші. Вони зазначали, що ефективний аналіз доходів та витрат дає змогу визначити тенденції зміни прибутковості та оцінити ефективність витрат через що можна знайти резерви зростання доходів. Особливо важливим є поділ доходів та витрат за видами діяльності, оскільки це допомагає виявити найбільш прибуткові напрями діяльності та підвищити загальну рентабельність підприємства.

Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами передбачає формування системи показників, які дозволяють здійснювати контроль, аналіз та прогнозування витрат з метою підвищення результативності діяльності підприємства [49].

Узагальнення наукових праць дозволяє виділити низку основних проблем у сфері обліку та аналізу доходів і витрат малих підприємств:

1. Нечіткість критеріїв визнання доходів та витрат;
2. Недостатня адаптація методики обліку до потреб малого бізнесу;
3. Недостатня аналітичність облікових даних;
4. Відсутність єдиних підходів до класифікації доходів та витрат;
5. Розбіжності між фінансовим і податковим обліком;
6. Недостатній розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення;
7. Недосконала нормативно-правова база;
8. Відсутність належного зв'язку між обліком та управлінням.

З метою усунення цих недоліків науковці пропонують низку напрямів удосконалення обліку та аналізу доходів та витрат:

- викривлює фінансову звітність через помилки у визнанні доходів і витрат;

- ускладнює планування та контроль діяльності через відсутність чіткої системи класифікації;
- створює невизначеність через різні підходи у національних і міжнародних стандартах;
- обмежує можливості якісного аналізу прибутковості;
- обмеження у розвитку малого бізнесу;
- зниження ефективності управління прибутком.

Щоб виправити проблеми в обліку доходів та витрат у роботі підприємств, науковці розглянули кілька шляхів поліпшення. Спершу, потрібно зосередити увагу на створенні єдиних методів класифікації доходів та витрат відповідно до видів роботи фірми. Це допоможе зробити їх порівняльними, зрозумілими та точними у фінансовому звіті.

У наукових дослідженнях зазначається, що в умовах економічної нестабільності зростає значення точного та своєчасного обліку доходів і витрат як основи забезпечення фінансової стійкості підприємства [11].

Важливо також привести систему обліку у відповідність з міжнародними стандартами. Про це кажуть Л. І. Нападовська та С. Ф. Голова. Це зробить фірми більш привабливими для інвесторів і покращить прийняття управлінських рішень.

О. А. Лаговська підкреслює, що розвиток аналітичного обліку доходів і витрат дозволяє підвищити інформативність фінансових показників та забезпечити ефективне управління фінансовими результатами підприємства [21].

Науковці також докладають зусиль для поліпшення методів аналітичного обліку. Це дозволить точніше визначати фінансові результати по центрах відповідальності та видами діяльності. Для вирішення проблем у методах обліку та аналізу доходів і витрат, науковці радять кілька способів удосконалення. Перш за все, вони кажуть про важливість встановлення єдиних правил для

класифікації доходів і витрат залежно від виду діяльності підприємства, що допоможе краще розуміти ці види діяльності. Згідно з О. В. Лаговською, точніші облікові показники зроблять аналіз більш інформативним і допоможуть вчасно знаходити способи для підвищення прибутків.

Сучасні дослідження підкреслюють, що цифровізація бухгалтерського обліку сприяє підвищенню оперативності та аналітичності інформації про доходи і витрати підприємства [4].

Науковці О. І. Ілляш та Т. Г. Васильців, пропонують спростити процедури обліку для маленьких фірм, щоб зменшити адміністративний тягар, зробити облік більш доступним і забезпечити легкі звіти для користувачів.

Також, є важливим ввести ІТ у процес обліку, що зробить швидшим збір і аналіз даних, і допоможе стежити за грошима і доходами в нині час.

Взагалі, ми можемо вирішити ці труднощі, якщо з'єднати теорію бухгалтерії з практичними інструментами керування. Це дозволить зробити дієву, легку для використання та ясну систему для доходів і витрат, яка відповідає потребам сучасного бізнесу.

Отже, результати наукових дослідження показали, що правильна методика обліку доходів та витрат має значне значення для точності фінансової звітності та ефективності управління підприємством. Науковці, зокрема Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голова, Л. І. Нападовська, О. І. Ілляш та інші, наголошують на потребі вдосконалення підходів до класифікації доходів і витрат, узгодження національних стандартів з міжнародними та впровадження сучасних технологій обліку. Незважаючи на значні наукові дослідження та роботи, залишається потреба у подальшому вдосконаленні методики обліку, особливо для малих підприємств, щоб забезпечити точність, зручність і прозорість фінансової інформації.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю, було започатковане 11.06.2020 р. відповідно до вимог Цивільного кодексу України та Закону України «Про господарські товариства».

Підприємство є суб'єктом малого бізнесу, основними цілями діяльності Товариства є одержання прибутку, задоволення суспільних потреб в його продукції, роботах, послугах та реалізація на підставі одержаного прибутку соціальних та економічних інтересів Учасників.

Організаційно-правова форма підприємства - товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Форма власності - приватна. Перебуває на загальній системі оподаткування. Юридична адреса підприємства: м. Полтава. Кількість працівників становить 21 особа, з них:

- адміністративний персонал - 2;
- бухгалтерський та економічний відділ - 3;
- комерційний відділ - 4;
- виробничі працівники - 8;
- технічний відділ – 4.

Статутний капітал товариства становить 100 000 грн.

Основними видами діяльності є:

- оптова торгівля іншими машинними виробами;
- виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин;

- виробництво кріпильних і гвинторізних виробів;
- виробництво інших готових металевих виробів, не віднесених до інших угруповань;
- інші види діяльності.

Таким чином, підприємство здійснює виробничо-комерційну діяльність, поєднуючи функції виробника та постачальника промислової продукції.

Товариство діє на підставі та у повній відповідності до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», інших чинних законів та нормативних актів України, а також свого статуту (при цьому чинне законодавство України має переважну силу при регулюванні діяльності товариства).

Облікова політика Товариства розроблена на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і затверджена наказом директора.

Організація бухгалтерського обліку на малих підприємствах характеризується спрощенням процедур та підвищеною роллю облікової політики [51].

Основні принципи облікової політики, якими керується підприємство:

1. Доходи визнаються відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» у момент переходу ризиків і вигод від реалізованої продукції покупцеві [29].
2. Витрати обліковуються згідно з НП(С)БО 16 «Витрати» за принципом відповідності доходам звітного періоду [30].
3. Запаси оцінюються за методом середньозваженої собівартості [31].
4. Основні засоби обліковуються за первісною вартістю, амортизація нараховується прямолінійним методом [28].
5. Фінансова звітність складається згідно з НП(С)БО 25 та подається щоквартально і щорічно [45].

6. Бухгалтерський облік ведеться централізовано бухгалтерією під керівництвом головного бухгалтера.

7. Для автоматизації обліку використовується програмне забезпечення BAS Бухгалтерія.

Важливою відправною точкою в оцінці фінансового стану компаній є аналіз стану їхніх активів на основі інформації балансу. Розрахунок проведено на основі річних фінансових звітів за 2022 - 2024 рр.

Результати горизонтального і вертикального аналізу майна підприємства [10; 12] аналізу майна підприємства (табл. 2.1) свідчить про наявність, як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства.

Загальна вартість майна ТОВ у 2024 році зросла.

Таблиця 2.1

Горизонтальний і вертикальний аналіз майна ТОВ за 2022-2024 рр.

Види активів	2022 рік сума тис.грн	%	2023 рік сума	%	2024 рік сума	%	Зміни 2024,2022 (+/-) тис. грн	Частки,	%
								в.п.	
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Майно, всього:	5747,0	100,0	18188,5	100,0	25644,1	100,0	19897,1	х	346,2
1. Необоротні активи	347,0	6,0	776,2	4,3	4333,0	16,9	3986,0	10,9	1148,7
1.1 Основні засоби	347,0	6,0	776,2	4,3	4333,0	16,9	3986,0	10,9	1148,7
2. Оборотні активи	5390,0	94,0	17412,3	95,7	21311,1	83,1	15921,1	-10,9	295,38
2.1 Запаси	1116,4	19,4	4093,7	22,5	11303,5	44,1	10187,1	24,7	912,5
2.2 Дебіторська заборгованість	392,1	6,8	625,5	3,4	5600,8	21,8	5208,7	15,0	1328,41

Продовж. табл. 2.1

А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти	3579,8	62,3	13899,6	76,4	8483,3	33,1	4903,5	-29,2	136,98
2.4 Інші оборотні активи	493,0	8,6	2003,3	11,0	816,5	3,2	323,5	-5,4	65,62

Порівняно з 2022 роком на 19897,1 тис. грн, або на 346,2 %, це дуже великий показник для суб'єкта малого підприємництва. Збільшення вартості майна відбувається за рахунок збільшення вартості основних засобів так і збільшенням вартості оборотних активів [6]. Хоча й частка оборотних активів у загальній структурі майна й зменшилася з 94 % до 83,1 % у 2024 році, але їх абсолютна величина зросла на 15921,1 тис. грн, або на 295,37 %. У структурі активів у 2022 році необоротні активи становили лише 6 %, тоді як у 2024 році їх частка зросла до 16,9 %, це більше ніж в три рази. Це зумовлено тим що підприємство активно здійснювало капітальні вкладення, у модернізацію виробничих і технологічних потужностей. Основні засоби за аналізований період збільшилися з 347,0 тис. грн до 4333,0 тис. грн, або на 3986,0 тис. грн, що складає приріст 1148,7 %.

Надзвичайно динамічно змінювалась дебіторська заборгованість, яка у 2024 році досягла 5600,8 тис. грн, збільшившись на 5208,7 тис. грн, або на 1328,4 % порівняно з 2022 роком. Такі показники зумовлені відстрочкою оплат покупцям.

У 2023 році грошові кошти різко зросли до 13899,6 тис. грн, але у 2024 році скоротилися до 8483,3 тис. грн, це зумовлено активними закупівлями матеріалів, товарів, та збільшенням необоротних активів.

Керівництвом діяльності Товариства здійснює Директор, який організовує виконання рішень зборів учасників, укладає договори, видає накази,

розпорядження, призначає працівників і відповідає за результати господарської діяльності.

Організаційна структура управління має лінійно-функціональний характер, що забезпечує чіткий розподіл повноважень і відповідальності.

Лінійна організаційна структура - це система управління, в якій кожен працівник підпорядковується лише одному керівнику, і в кожному підрозділі виконується весь комплекс робіт, пов'язаних з його управлінням [55]. Робота в Товаристві враховується до трудового стажу, що відповідає чинному законодавству України.

На підприємстві функціонують декілька основних структурних підрозділів, а саме:

- виробничий відділ - займається виготовлення металевих конструкцій і деталей до турбінного обладнання;
- відділ технічного обслуговування - займається ремонтом та монтажем обладнання якщо воно вийшло з ладу або працює невідповідно нормам;
- бухгалтерія - займається веденням обліку, складанням та подачею звітності;
- комерційний відділ - займається реалізацією готової продукції, товарів, робота з клієнтами, участь в тендерах та підготовка документації для них;
- економічний відділ - аналіз доходів, витрат, планування бюджету.

Відповідно до розділу 12 Статуту, Товариство є власником:

- майна, переданого учасниками у вигляді внесків до статутного капіталу;
- продукції, виробленої Товариством в результаті господарської діяльності;
- одержаних доходів;

- іншого майна, набутого на законних підставах.

Прибуток товариства формується з доходів від господарської діяльності після вирахування всіх витрат, витрат на заробітну плату та податків. Чистий прибуток, що залишається після вищезазначених розрахунків, повністю розпоряджається товариством та використовується відповідно до рішень загальних зборів акціонерів (включаючи формування фондів, створених усередині товариства).

Збитки, що виникають у процесі діяльності Товариства, відшкодовуються за рахунок резервного фонду, а в разі його недостатності - за рахунок реалізації майна Товариства.

ТОВ перебуває на загальній системі оподаткування, сплачуючи податок на прибуток підприємств, ПДВ, податки із заробітної плати та єдиний соціальний внесок.

Звітність складається відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [45] .

Фінансова звітність включає:

- Баланс (форма №1м);
- Звіт про фінансові результати (форма №2-м);

Для оцінки ліквідності та статистичної платоспроможності підприємства використовується система відносних показників, які мають назву коефіцієнтів ліквідності [59] (табл. 2.2).

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності для досліджуваного підприємства різко знизилося з 1,122 у 2022 році до 0,134 у 2024 році. Хоча у 2022 році спостерігався значний надлишок грошових коштів відносно поточних зобов'язань, але до 2024 року цей показник опустився нижче нормативного значення (0,2). У 2024 році товариство має мінімальну здатність до швидкого погашення боргів, бо коефіцієнт швидкої ліквідності дорівнює 0,716, що перебуває на нижній межі нормативного діапазону (0,7 - 1,0).

Таблиця 2.2

**Показники оцінювання ліквідності та платоспроможності товариства
за 2022 - 2024 рр.**

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,122	0,212	0,134	-0,988
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,774	0,911	0,716	-1,058
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,377	1,19	1,351	-1,026

Падіння з 1,774 у 2022 році на -1,058 показує на суттєве зменшення запасу фінансової міцності. Нормативним значенням коефіцієнта загальної ліквідності вважається 1,5-2,5, але не менше 1,0. Коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ має різко негативну тенденцію до зниження і у 2024 році дорівнює 1,351. На основі аналізу ліквідності ТОВ видно як збільшення боргів і закупівлі великої кількості запасів призвели до того, що компанія стала набагато ризикованішою і тепер не може швидко розрахуватися готівкою зі своїми кредиторами.

Згідно з проведеними розрахунками, дебіторська заборгованість ТОВ у 2022-2024 рр. має стійку тенденцію до зростання.

Таблиця 2.3

Динаміка дебіторської заборгованості товариства за 2022 - 2024 рр.

Статті	2022р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+,-) 2024 р. До 2022 р.		Відхилення (+,-) 2024 р. до 2023 р.	
	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Продовж. табд. 2.3

А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги (чиста реалізаційна вартість). тис.грн	392,1	16,4	-	-	5600,8	32,6	+5208,7	+16,2	+5600,8	+32,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками:										
з бюджетом тис.грн.	310,6	13,0	-	-	3085,2	18,0	+2774,6	+5,0	+3085,2	+18,00
Інша поточна дебіторська заборгованість тис.грн.	1689,2	70,6	13899,6	100	8483,3	49,4	+6794,1	-21,2	-5416,3	-50,6
Разом	2391,9	100,0	13899,6	100	17169,3	100	14777,4	х	3269,7	х

У 2024 році загальна сума дебіторської заборгованості зросла на 14777,4 тис. грн у порівнянні з 2022 роком та на 3269,7 тис. грн у порівнянні з 2023 роком. У структурі дебіторської заборгованості в 2022 році найбільшу питому вагу займала інша поточна дебіторська заборгованість - 70,6 %, такий високий показник спричинений непогашенням розрахунків за реалізовану продукцію. У 2023 році частка іншої дебіторської заборгованості ще більше зросла - до 95,7 % або на 13899,6 тис. грн. У 2024 році структура дебіторської заборгованості зазнала істотних змін. Найбільшу частку тепер займає інша поточна заборгованість - 49,4 %, але суттєво зросла і дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги - до 32,6 %, що становить 5600,8 тис. грн. Значно зросла дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом - на 3085,2 тис. грн або 18 %. Показники свідчать про посилення фінансових труднощів у сфері розрахунків та необхідність удосконалення кредитної політики, контролю за дебіторами та скорочення термінів оплати за договорами.

У табл. 2.4 проведемо комплексне оцінювання поточної дебіторської заборгованості підприємства [18].

Таблиця 2.4

Комплексне оцінювання поточної дебіторської заборгованості

ТОВ за 2022 - 2024 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. від 2022 р. (+,-)	
	2022	2023	2024	Абсолютне	Відносне , %
А	1	2	3	4	5
Вихідна інформація					
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн	9647,8	24320,3	84224	74576,2	У 7,7 р
2. Середньорічна вартість активів, тис. грн	6702,5	17833,75	40297,8	33595,3	У 5 р
3. Середньорічні оборотні активи, тис. грн	6348,2	15963,95	32308,8	25924,6	У 4 р
4. Середньорічна дебіторська заборгованість, тис. грн	1734,8	7990,45	13991,85	12257,05	У 7 р
5. Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн	4314,1	12590,95	21617,1	17303	У 4 р

Продовж. табл. 2.4

A	1	2	3	4	5
6. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, разів	5,56	3,04	6,02	0,46	x
7. Тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні	65,65	120,07	60,63	-5,02	—
8. Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу, %	17,98	32,86	16,61	-1,37	x
9. Частка дебіторської заборгованості у майні, %	26,24	50,11	26,65	0,41	x
10. Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	27,44	57,1	34,97	7,53	x
11. Співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	2,49	1,58	1,55	-0,94	x

Показники комплексного оцінювання поточної дебіторської заборгованості ТОВ за 2022-2024 рр. свідчать про загальне покращення ефективності управління розрахунками з покупцями. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості у 2024 р. становив 6,02 рази, що на 0,46 рази більше, ніж у 2022 р. Це свідчить про покращення контролю за станом розрахунків та роботу бухгалтерської служби щодо стимулювання своєчасних платежів. Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості зменшилася з 65,65 днів у 2022 р. до 60,63 днів у 2024 р., період повернення заборгованості скоротився на 5,02 дні. Відношення дебіторської заборгованості до чистого

доходу від реалізації зменшилося з 17,98 % до 16,61 %. Аналогічно позитивною є і тенденція за показником частки дебіторської заборгованості у майні підприємства, він зріс незначно - з 26,24 % до 26,65 %, лише на 0,41 %. Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах збільшилася з 27,44 % до 34,97 %, на 7,53 %. Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості зменшилось з 2,49 до 1,55.

Важливо також оцінити рівень кредиторської заборгованості підприємства. Розглянемо структуру і динаміку кредиторської заборгованості ТОВ у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка кредиторської заборгованості ТОВ за 2022 - 2024 рр.

Статті	2022р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+,-) 2024 р. до 2022 р.		Відхилення (+,-) 2024 р. до 2023 р.	
	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%	сума тис.грн	%
Поточна кредиторська заборгованість, в т.ч.	4729,7	100,0	20452,2	100,0	22782	100,0	+18052,3	У 4,8 р	+2329,8	+111
За товари, роботи, послуги	961,4	20,33	699,4	5,6	2585,8	17,29	+1624,4	У 2,7 р	+1886,4	У 3,7 р
За розрахунками з бюджетом	577,4	12,21	1118,6	5,47	4668,2	20,49	+4090,8	У 8 р	+3549,6	У 4 р.
Інші поточні зобов'язання	3190,9	67,46	18188,5	88,93	14176	62,22	+10985,1	У 4 р	-4012,5	-77

Проведена оцінка кредиторської заборгованості ТОВ свідчить про суттєве зростання обсягів розрахунків з кредиторами у 2023-2024 рр., Загальна поточна кредиторська заборгованість зросла з 4729,7 тис. грн у 2022 р. до 22782 тис. грн у 2024 р., тобто на 18052,3 тис. грн, більше ніж у 5 разів. У порівнянні з 2023 р. заборгованість також збільшилася - на 2329,8 тис. грн. У структурі кредиторської заборгованості найбільшу частку у 2024 р. займають інші поточні зобов'язання 62,22 %, хоча їх сума у порівнянні з 2023 р. значно зменшилась на 4012,5 тис. грн, або -77 %. Це пов'язано з погашення попередніх зобов'язань.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2024 р. становила 2585,8 тис. грн, що на 1624,4 тис. грн, більше порівняно з 2022 р. та на 1886,4 тис. грн, або у 3,7 раз більше порівняно з 2023 р. Заборгованість за розрахунками з бюджетом також суттєво зросла з 577,4 тис. грн у 2022 р. до 4668,2 тис. грн у 2024 р., тобто на 4090,8 тис. грн.

За даними річного фінансового звіту проведемо комплексне оцінювання кредиторської заборгованості ТОВ у табл. 2.6 [18].

Таблиця 2.6

**Комплексне оцінювання поточної кредиторської заборгованості
ТОВ за 2022-2024 рр.**

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. від 2022 р.	
	2022	2023	2024	Абсолютне, тис.грн	Відносне, %
А	1	2	3	4	5
1.Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг	9647,8	24320,3	84224,0	+74576,2	У 7,7 р
2.Собівартість реалізованої продукції, товарів, послуг	4959,8	16098,6	52623,0	+47663,2	У 9,6 р
3.Середньорічна величина поточної кредиторської заборгованості	4314,1	12590,95	21617,1	+17303,0	У 4 р
4. Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	1734,8	7990,45	13991,85	+12257,05	У 7 р
5.Середньорічна вартість капіталу	2388,4	4854,7	16126,1	+13737,7	У 5,7 р
6.Середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	4314,1	12979,05	24171,7	+19857,6	У 4,6 р
7. Середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	4314,1	12979,05	24171,7	+19857,6	У 4,6 р
8. Середньорічна вартість оборотних активів	6348,2	15963,95	32308,8	+25924,6	У 4 р
Показники комплексного оцінювання поточної кредиторської заборгованості					
9. Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості (п.2/п.3)	1,14	1,28	2,43	+1,29	1,13

Продовж. табл. 2.6

А	1	2	3	4	5
10. Тривалість 1 обороту (середній період погашення) поточної кредиторської заборгованості, днів (365/п.9)	320	292	150	-170	-0,53
11. Частка поточної кредиторської заборгованості в капіталі, % (п.3/п.5х100)	180,63	У 2,6 р	134,05	-46,58	-0,26
12. Частка поточної кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях (п.3/п.6х100)	100,0	97,0	89,43	-10,57	-0,10
13. Частка поточної кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях (п.3/п.7х100)	100,0	97,0	89,43	-10,57	-0,10
14. Відношення поточної кредиторської заборгованості до оборотних активів, % (п.3/п.8х100)	67,96	78,87	66,91	-1,05	-0,01
15. Припадає поточної кредиторської заборгованості на 1 грн поточної дебіторської заборгованості, грн (п.3/п.4)	2,49	1,58	1,54	-0,95	-0,38
16. Відношення поточної кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції, товарів, послуг, %. (п.3/п.1х100)	44,71	51,77	25,67	-19,04	-0,43

Розрахунки, проведені у табл. 2.6, свідчать про чітку та стійку тенденцію до значного зростання середньорічної кредиторської заборгованості підприємства протягом 2022-2024 рр. Показник 2024 р. перевищив показник 2022 року на 17303,0 тис. грн, це у 4 рази більше ніж у 2022 р.

Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості збільшується з 1,14 разу у 2022 р. до 2,43 рази у 2024 р. Це свідчить про збільшення кількості обертів кредиторської заборгованості, що означає, що кожного року підприємство збільшує свою кредиторську заборгованість. Погашення кредиторської заборгованості, зменшується з 320 днів у 2022 р. до 150 днів у 2024 р.

Важливе значення має співвідношення поточної дебіторської і

кредиторської заборгованості, нормативне значення якого повинно наближатись до 1 [20]. Незважаючи на його зниження, значення все ще перевищують норму, що означає, що підприємство більше залучає коштів кредиторів, ніж може повернути через дебіторську заборгованість. Це є ознакою погіршення ліквідності. У 2022 році на 1 грн дебіторської заборгованості припадало 2,49 грн кредиторської, а у 2024 році - 1,54 грн. Хоча показник і покращився, він все одно перевищує допустимий рівень, це показує що підприємство має залежність від зовнішніх кредиторів.

В цілому слід зазначити, що досліджуваному підприємству слід посилити контроль за станом розрахунків з кредиторами і вжити заходів для своєчасного розрахунку з кредиторами.

2.2. Облік доходів та витрат суб'єкта малого підприємства, відображення інформації у звітності

Облік доходів та витрат здійснюється відповідно до чинного законодавства та нормативних актів, зокрема: Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [42]; Закону України від 23 березня 2002 року № 4618-VI «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» [44]; Методичних рекомендацій щодо використання реєстрів бухгалтерського обліку, затверджених Положенням Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 року № 356 [43]; Н(П)СБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [41], затвердженого Положенням Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 року № 73; Плану рахунків для бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій суб'єктів малого підприємництва,

затвердженого Положенням Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186 [40]; Податковий кодекс України № 3292-VI від 21 квітня 2011 року [39]; НП(С)БО 15 «Дохід» № 290 від 29 листопада 1999 року [29]; 16 «Витрати» № 318 від 31 грудня 1999 року [30]; 25 «Спрощена фінансова звітність» № 39 від 25 лютого 2000 року.

Витрати є не лише предметом бухгалтерського обліку, а й важливим інструментом управління, оскільки інформація про їх структуру та динаміку використовується для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності компанії [48].

Ведення бухгалтерського обліку доходів та витрат на ТОВ здійснюється відповідно до ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НПСБО. Фінансова звітність подається за спрощеною формою відповідно до НПСБО 25. Основний вид діяльності ТОВ: оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням (КВЕД 46.69).

Облік доходів, витрат і результатів діяльності здійснюється на підставі наступних первинних документів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Документування операцій з обліку доходів, витрат і результатів діяльності ТОВ

Шифр та назва рахунку	Документи
1	2
70 «Доходи від реалізації»	Рахунки-фактури, договори, товарно-транспортні накладні, платіжні вимоги, довідки (розрахунки) бухгалтерії тощо
71 «Інший операційний дохід»	Акти наданих послуг, акти списання, акти інвентаризації, договори оренди, довідки бухгалтерії, розрахунки бухгалтерії
74 «Інші доходи»	Розрахунки бухгалтерії, акти переоцінки, довідки бухгалтерії

Продовж. табл. 2.7

1	2
90 «Собівартість реалізації»	Розрахунок бухгалтерії, довідка бухгалтерії
91 «Загальновиробничі витрати»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, розрахунково-платіжна відомість, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів
79 «Фінансові результати»	Розрахунки (довідки) бухгалтерії

Облік доходів на підприємстві здійснюється по рахункам 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід» і 74 «Інші доходи» (спрощений план рахунків). За кредитом рахунків 70, 71 і 74 обліковують дохід від реалізації товарів, робіт, послуг, курсових різниць. За дебетом рахунків 70, 71, 74 відображають суму нарахованих податкових зобов'язань [16]. Облік доходів на підприємстві ведеться за касовим методом, тобто тоді коли підприємство фактично отримало гроші за надані послуги або товари. Дохід від надання послуг і виконання робіт визнають за датою складання акту чи іншого документа, що підтверджує виконання робіт або надання послуг.

У процесі операційної діяльності підприємства ТОВ виникають витрати, які не включаються до собівартості продукції (робіт, послуг). Такі витрати підлягають відображенню у складі того звітного періоду, у якому вони відбулися (витрати періоду):

- адміністративні витрати [35];
- витрати на збут [7];
- інші операційні витрати [54].

Зазначені витрати відображуються у складі витрат того звітного періоду, в якому були здійснені. Облік ведеться за місцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат.

Адміністративні витрати - це загальні витрати на бізнес, пов'язані з адмініструванням та функціонуванням компанії. Принципи бухгалтерського обліку товариства з обмеженою відповідальністю включають такі положення щодо адміністративних витрат:

- нарахування амортизації основних засобів адміністративного призначення здійснювати прямолінійним методом [37];
- оплата праці працівників адміністрації здійснюється за схемами посадових окладів (відповідно до колективного договору).

Щодо витрат на відрядження працівників підприємства, то бухгалтерські правила передбачають, що підприємство повинно застосовувати максимальні денні ставки на відрядження та терміни звітності про витрати, встановлені чинним законодавством.

Адміністративні витрати товариства з обмеженою відповідальністю обліковуються на рахунку 92 «Адміністративні витрати». Операції з відображення цих адміністративних витрат обліковуються у первинних документах, наведених у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Первинні документи з обліку адміністративних витрат ТОВ

Стаття витрат	Документ
1	2
Амортизація нематеріальних активів, основних засобів, НМА	Розрахунок амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів
Оренда адміністративних споруд	Договір, платіжне доручення, акт про надання послуг
Банківські витрати	Договір, платіжне доручення
Оплата праці адміністрації	Табель обліку використання робочого часу, розрахунковоплатіжна відомість

Продовж. табл. 2.8

1	2
Внески на соціальні заходи	Бухгалтерська довідка-розрахунок сум єдиного соціального внеску
Витрати на відрядження	Наказ про відрядження, авансовий звіт
Інформаційноконсультаційні послуги	Рахунок-фактура, платіжне доручення, акт про надання послуг
Канцелярські витрати	Рахунок-фактура, платіжне доручення, накладна, податкова накладна
Матеріальні витрати	Рахунок-фактура, платіжне доручення, накладна, податкова накладна
Страхування	Договір, платіжне доручення
Поштові витрати	Чек
Телефонні розмови	Рахунок, платіжне доручення, акт про надання послуги
Юридичні послуги	Рахунок-фактура, платіжне доручення, акт про надання послуг
Інші витрати	Рахунок-фактура, платіжне доручення, акт про надання послуг

Витрати, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, будівельних робіт, послуг), які не включені до собівартості реалізованих товарів, будівельних робіт або послуг, класифікуються як витрати на збут. Окремі статті витрат на збут та їх склад наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Статті витрат на збут та їх зміст ТОВ

Стаття витрат	Зміст витрат
Амортизація	Нарахована амортизація виставкового стенду, сайту, зовнішньої реклами на сітілайтах
Ремонт та покращення ОЗ	Витрати на ремонт та покращення ОЗ
Витрати митниці	Витрати на оформлення вантажно-митної декларації, оформлення сертифіката відповідності.
Витрати на відрядження	Витрати на відрядження працівників відділу збуту

Віднесення витрат товариства з обмеженою відповідальністю на виручку від реалізації здійснюється через рахунок НП(С)БО 16 «Витрати». Витрати, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), обліковуються на рахунку 93

«Виручка від реалізації» протягом звітного періоду. Реалізація виручки від реалізації підтверджується первинними документами, які наведені в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Первинні документи з обліку витрат на збут ТОВ

Стаття витрат	Документ
Амортизація	Розрахунок амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів
Ремонт та покращення ОЗ	Акти приймання-здачі відремонтованих реконструйованих ОЗ, Договір, платіжне доручення, акт про прийманняпередачу наданих послуг них та модернізованих об'єктів
Витрати митниці	Вантажно-митна декларація
Витрати на відрядження	Наказ про відрядження, авансовий звіт
Товаро-транспортні послуги	Товаро-транспортна накладна, акт виконаних робіт
Оренда складських приміщень	Договір, платіжне доручення, акт про надання послуг

На підприємстві також використовується рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності», на якому акумулюються витрати, що не увійшли до зазначених раніше витрат. В табл. 2.11 наведено статті інших витрат операційної діяльності.

Таблиця 2.11

Статті інших витрат операційної діяльності ТОВ «Інженерно-технічна фірма «Технологія»

Стаття витрат	Зміст витрат	Облікове відображення
1	2	3
Податки, збори та обов'язкові платежі	Витрати на сплату податків, зборів і обов'язкових платежів.	Відповідно до П(С)БО 16 відносяться на рахунок 92 «Адміністративні витрати»

Продовж. табл. 2.11

1	2	3
Операційна курсова різниця	Операційна курсова різниця	х
Послуги інтернету	Витрати на користування послугами інтернету.	Відповідно до П(С)БО 16 відносяться на рахунок 92 «Адміністративні витрати»
Штрафи, пені неустойки	Витрати на сплату штрафів, пені, неустойки.	х
Витрати на інформаційне забезпечення	Витрати на інформаційне супроводження.	Відповідно до П(С)БО 16 відносяться на рахунок 92 «Адміністративні витрати»

Формування доходів від реалізації ТОВ представлено у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Групи доходів від надання послуг ТОВ

Галузь за КВЕД	Види послуг, що надаються підприємством
Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	Продаж промислових машин, агрегатів, електротехнічного та іншого спеціалізованого устаткування, придбаного для перепродажу.
	Консультації щодо монтажу, пусконаладжувальні роботи, технічна підтримка або сервіс

Для обліку витрат суб'єктами малого підприємництва, що використовують спрощений План рахунків, призначено рахунки: 90 «Собівартість реалізації», 96 «Інші витрати». Для бухгалтерського обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт та послуг призначено рахунок 90 «Собівартість реалізації» [26]. За дебетом цього рахунка відображується виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом - списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 96 «Інші витрати» призначено для обліку та узагальнення інформації про інші витрати операційної діяльності та інші витрати діяльності, а також

обліковуються належна до сплати за звітний період відповідно до законодавства сума податків і зборів (обов'язкових платежів). По дебету рахунка відображається нарахування витрат, а по кредиту - їх списання.

Для обліку та узагальнення інформації про фінансові результати від реалізації Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань та капіталу передбачено рахунок 791 «Результат від операційної діяльності». За кредитом рахунка 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нахованого податку на прибуток. Сальдо рахунка при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

В Україні НП(С)БО 25 вимагає від малих підприємств складання фінансової звітності, що складається з балансу (Форма 1) та звіту про фінансові результати (Форма 2). Розглянемо подання доходів та витрат малого підприємства у фінансовій звітності (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Відображення інформації щодо доходів і витрат у фінансовій звітності підприємства

Доходи			Витрати		
Рахунок	Назва рахунку	Рядок форми №2-м	Рахунок	Назва рахунку	Рядок форми №2-м
70	«Доходи від реалізації»	2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)»	90	«Собівартість реалізації»	2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)»
74	«Інші доходи»	2120 «Інші операційні доходи» 2240 «Інші доходи»	96	«Інші витрати»	2180 «Інші операційні витрати» 2270 «Інші витрати»

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) призначений для обчислення чистого прибутку або збитку звітного періоду. Цей звіт є зв'язуючою

ланкою між балансами на початок та кінця звітного періоду. Головною метою даного звіту є продемонструвати керівникам та зовнішнім користувачам, які доходи були отримані та які витрати були понесені за певний звітний період. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Водночас усі підприємства зобов'язані щоквартально подавати проміжну фінансову звітність у складі Балансу та Звіту про фінансові результати.

ТОВ веде бухгалтерський облік за принципом подвійного запису [60], цей принцип вимагає обов'язкове використання кореспонденції рахунків. Подвійний запис забезпечує формування фінансового результату шляхом порівняння усіх доходів, відображених на рахунках класу 7 з витратами, узагальненими на рахунках 9 класу, на рахунку 79 «Фінансові результати».

Наведемо типові кореспонденції рахунків, які використовуються на підприємстві, що займається виробництвом, оптовою торгівлею та наданням послуг.

Таблиця 2.14

Кореспонденція рахунків з обліку доходів та витрат

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Отримано дохід від продажу товару	361	702	120 000,0
Нарахування ПДВ з продажу	702	641	20 000,0
Списання собівартості проданих товарів	902	281	60 000,0
Закриття доходу від проданих товарів	702	791	100 000,0
Закриття собівартості від проданих товарів	791	902	60 000,0
Визначання фінансового результату	791	441	40 000,0

Відображення доходу від продажу товару проходить по Дт 361 Кт 702 на суму 120 000 грн. Даною проводкою відображається збільшення дебіторської заборгованості покупця та одночасно збільшується дохід підприємства. Далі по

Дт 702 Кт 641 нараховується податкове зобов'язання з ПДВ у сумі 20 000 грн, яке не є доходом підприємства та буде перераховано до бюджету. Далі відбувається списання собівартості реалізованих товарів на рахунок витрат Дт 902 Кт 281 у сумі 60 000 грн. Це показує зменшення активів а саме товарних запасів та формує витрати, що пов'язані з отриманим доходом. Після того як визнання доходу та нарахування податкового зобов'язання [53] з ПДВ закінчено здійснюється закриття доходу проводкою Дт 702 Кт 791. Після закриття доходу відбувається закриття собівартості проводкою Дт 791 Кт 902. Фінансовий результат визначається наприкінці звітного періоду коли всі рахунки 7 класу та 9 класу рахунків закриваються на рахунок 79 «Фінансові результати». Після їх закриття йде фактичне визнання фінансового результату. Фінансовий результат може показати прибуток або збиток. Своєю чергою прибуток закривається на рахунок 441 «Нерозподілений прибуток», це та частина загального прибутку підприємства, яка залишається у його розпорядженні після сплати всіх податків та обов'язкових платежів. Або на рахунок 442 «Непокриті збитки» і має проводку Дт 442 Кт 791, що показує збитки від діяльності підприємства. В нашому випадку після визначення фінансового результату підприємство отримало прибуток в сумі 40 000 грн та відображається проводкою Дт 791 Кт 441.

Підставою для ведення бухгалтерського обліку є первинні документи які фіксують фактичне здійснення господарської операції та є єдиним законним підтвердженням їх проведення. На підприємстві ТОВ документообіг побудований таким чином, щоб забезпечити достовірність даних, що відображаються на Рахунках Класу 7 і 9. Дохід від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг підтверджуються первинними документами, які свідчать про виконання зобов'язань. Це договори, рахунки-фактури, платіжні вимоги, товарно - транспортні накладні, видаткові, акти-виконаних робіт.

2.3. Податкові аспекти обліку доходів та витрат суб'єкта малого підприємництва

Щоб бути визнаним малим підприємством потрібно відповідати декільком основним критеріям. Чисельність малого підприємства не має перевищувати кількість у 50 осіб. Якщо вартість активів перевищує 10 мільйонів євро. Дохід від господарської діяльності не мусить перевищувати 10 мільйонів гривень, станом на 01.12.2025 року ця сума в гривневому еквіваленті складає 48893000,00 грн.

ТОВ перебуває на загальній системі оподаткування, доходи та витрати визначається згідно принципів бухгалтерського обліку. Податок на прибуток підприємства визначається відповідно до фінансового результату, сформованому за правилами НП(С)БО.

Основною відмінністю загальної системи оподаткування підприємства від інших груп є база оподаткування та більші відсотки податкового навантаження. Сплата ПДВ стає обов'язковим.

Податок на прибуток на загальній системі оподаткування у ТОВ становить 18% згідно ПКУ. Підприємство розраховує податок на прибуток на основі звіту про фінансові результати. Фінансові результати утворюються від співвідношення доходів та витрат. Слід зауважити якщо підприємство при визначенні фінансового результату отримує збиток, то податок на прибуток не нараховується.

Підприємство є платником ПДВ, на підприємстві ведеться облік податкових зобов'язань та податкового кредиту. Податкове зобов'язання чи податковий кредит на загальній системі оподаткування визначається по першій події, тобто коли постачальник або покупець передав, отримав товар, послуги які засвідчують це первинними документами які зазначалися раніше, або

списанням, надходженням коштів.

Податкове зобов'язання - зобов'язання платника податків сплатити до бюджетів або державних цільових фондів відповідну суму коштів у порядку та у строки, визначені податковим законодавством України.

Податковий кредит - сума коштів, на яку платник ПДВ може зменшити власні податкові зобов'язання [39].

Податкове зобов'язання відображається на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» та субрахунку другого порядку 643 «Податкові зобов'язання». Для контролю податкових зобов'язань використовується аналітичний субрахунок 6431 «Податкові зобов'язання (ПДВ) за авансами одержаними» 6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені».

Податковий кредит відображається на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» та субрахунку другого порядку 644 «Податковий кредит». Для аналізу податкового кредиту який має повернути постачальник використовуються субрахунки 6442 «Податковий кредит підтверджений» та 6442 «Податковий кредит непідтверджений» [24].

Податкові різниці істотно впливають на величину фінансового результату до оподаткування та потребують чіткого узгодження фінансового і податкового обліку [58].

Терміни реєстрація податкових накладних встановлені Податковим кодексом України (ПКУ) [39]. Податкові накладні повинні бути зареєстровані до подачі податкової декларації, а саме до 20 числа наступного місяця за звітним. Податкові накладні за першу половину з 01 по 15 число звітного місяця мають бути зареєстровані до 05 числа наступного місяця за звітним. Друга половина з 16 - 30,31 числа звітного місяця має бути зареєстрована до 18 числа наступного місяця за звітним.

Податковим доходом для ТОВ вважається дохід, визначений відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» та підтверджений первинними документами. Моментом

визнання доходу є передача контролю від постачальника до покупця товарів або фактичне надання послуги, незалежно від того чи отримали грошові кошти. Дохід визнається за методом нарахування (accrual), тобто доходи визнаються тоді, коли вони відбулися, а не тоді коли заплатили за реалізований товар чи отримали гроші. До складу доходів не включається сума податку на додану вартість, бо ПДВ не є доходом і обліковується окремо.

Основним джерелом доходів є операційна діяльність. До доходів від операційної діяльності туди входять доходи від реалізації продукції, товарів чи послуг, які обліковуються на рахунках 7 класу, зокрема, 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів», 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Ну і наприкінці звітного періоду одержані доходи переносяться на рахунок 791 «Фінансові результати» для визначення фінансового результату. Відображення податкових доходів у звітності здійснюється у формі №2-м «Звіт про фінансові результати», де показується чистий та валовий дохід, а також у «Декларації з податку на прибуток», у якій фінансовий результат переноситься з бухгалтерського обліку.

Податкові витрати ТОВ визнає тоді, коли вони були пов'язані з отриманням доходу поточного періоду та підтверджені первинною документацією. Принципом формування витрат є принцип відповідності доходів і витрат, згідно з яким витрати відображаються у тому звітному періоді, в якому отримано дохід, навіть якщо оплата відбулася пізніше або раніше.

Для обліку витрат використовує 9 клас рахунків. Таких як рахунки 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та рахунок 94 «Інші операційні витрати». Основними витратами підприємства є собівартість реалізованої продукції або товарів, до якої додаються прямі матеріальні витрати, оплата праці, амортизація та інші виробничі витрати. Адміністративні та збутові витрати відображають

управлінські та комерційні витрати підприємства, а інші операційні витрати охоплюють штрафи, курсові різниці, відрахування на резерви та інші витрати. Витрати майбутніх періодів обліковуються на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів». У кінці звітного періоду всі витрати списуються на рахунок 791 «Результат операційної діяльності» щоб визначити чи підприємство отримало прибутку чи збиток. Витрати відображаються у фінансовій звітності, зокрема у формі №2-м «Звіт про фінансові результати», а також у податковій декларації з податку на прибуток.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Аналіз доходів суб'єкта малого підприємництва

Доходи виконують основну функцію для формування фінансового результату, тому аналіз доходів є ключовим фактором для оцінки ефективності діяльності підприємства. На ТОВ доходи формуються переважно за рахунок реалізації товарів та готової продукції.

На підприємстві визнання доходу здійснюється згідно НП(С)БО 15 «Дохід», згідно якого моментом визнання є передача покупцеві ризиків і вигод, пов'язаних з правом власності на товар. Це означає, що дохід не залежить від моменту надходження коштів, а лише від факту здійснення продажу.

Високий дохід ТОВ залежать від ринкових факторів, асортиментної політики, рівня конкуренції, цінової політики та економічних умов в Україні. Оскільки підприємство розглядається як мале, то його дохідна структура простою та орієнтована на основний вид діяльності який був зазначений раніше [47].

Для теми дослідження на підставі інформації ф. 2-м «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2022 - 2024 рр проведено аналіз доходів ТОВ (таб. 3.1).

За період 2022 - 2024 рр. сума доходів від основної операційної діяльності збільшилась на 74576,2 тис. грн, або у 7,7 р. Дохід від іншої операційної діяльності характеризуються збільшенням на 1419,6 тис. грн, або на 84 %.

Таблиця 3.1

Структура і динаміка доходів ТОВ за 2022 - 2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. від 2022 р.		Частка у 2024, %
	2022	2023	2024	абсолютне , тис.грн	відносне, %	
А	1	2	3	4	5	
1. Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг	9647,8	24320,3	84224,0	+74576,2	У 7,7 р	98
2. Дохід від іншої операційної діяльності	786,5	363,7	2206,1	+1419,6	1,84	2
3. Інші доходи	-	-	-	-	-	-
Усього доходів:	10434,3	24684,0	86430,1	+75995,8	У 7 р	100

Інших доходів на протязі досліджуваного періоду не було. В цілому у динаміці досліджуваних років доходи ТОВ зросли у 2024 р. порівняно з 2024 р. На 75995,8 тис. грн, або у 7 р. Основним джерелом надходжень підприємства є реалізація товарів. Частка цього доходу у 2024 році становить 98 %. Це показує про залежність підприємства від торговельної діяльності. Інші операційні доходи мають другорядне значення.

Для оцінки зміни доходів ТОВ використаємо показники темпу зростання та темпу приросту наведеного в табл. 3.2.

Аналіз темпів зростання та приросту доходів ТОВ, демонструє високі темпи розвитку, оскільки темп зростання у 2023 р. до 2022 р. становить 252%, а у 2024 р. - вже 346%. Це свідчить про швидку масштабність діяльності, розширення ринку збуту та збільшення обсягів реалізації. Темп приросту доходу в 2023 р. на рівні +152% а у 2024 р. - вже 246 %.

Таблиця 3.2

Темпи зростання та приросту доходу ТОВ за 2022 - 2024 рр.

Найменування	Роки			Показники			
	2022	2023	2024	Темпи зростання 2023, %	Темпи приросту 2023, %	Темпи зростання 2024, %	Темпи приросту 2024, %
А	1	2	3	4	5	6	7
1. Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг	9647,8	24320,3	84224,0	252	152	346	246

Формування доходів у ТОВ залежить від сукупності різних факторів, які безпосередньо впливають на обсяг реалізації товарів та продукції. На дохід впливають внутрішні умови роботи, передусім важливою є асортиментна політика, тобто чим ширший і сучасніший асортимент, тим більша ймовірність того що ви знайдете покупця та цей товар і у вас його куплять, саме тому підприємство приділяє велику увагу своєму асортименту та активного його розширює. Також велике значення приділяється ціновій політиці, адже саме вона забезпечує конкурентоспроможність товару. Але якість товару має ключове значення як для самого покупця так і для підприємства. Бо саме якість на мою думку формує не лише репутацію ай повторний попит на неї що в свою чергу впливає на збільшення доходу.

Разом з тим існують і зовнішні фактори, які не залежать від підприємства, але дуже впливають на його дохід. Саме велика кількість конкурентів змушує постійно вдосконалювати асортимент та ціни. Також не менш важливою є купівельна спроможність населення, яка визначає обсяг попиту. Сюди додається інфляція та валютні коливання що впливають на закупівельні ціни та собівартість товарів, що підштовхує зменшувати націнку та чистий дохід [32]. Великий вплив має і податкове навантаження та державне регулювання, бо

зміни у законодавстві можуть змінювати умови діяльності та рівень витрат. Крім того, економічна ситуація в країні, умови постачання, ціни постачальників визначають який обсяг доходу ми отримаємо.

3.2. Аналіз витрат суб'єкта малого підприємництва

У ТОВ витрати як і дохід є одним з головних показником фінансово-господарської діяльності, бо саме витрати впливають на формування собівартості продукції та рівень фінансового результату. Згідно з НП(С)БО 1 та НП(С)БО 16 «Витрати», витратами вважається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зниження власного капіталу підприємства.

Для ТОВ, яке перебуває на загальній системі оподаткування, правильне а головне своєчасне формування витрат є важливим не тільки з точки зору управління фінансовим результатом, а й для обчислення об'єкта оподаткування податком на прибуток.

Правильне управління витратами дозволяє значно збільшити рентабельність, оптимізувати структуру собівартості, забезпечити стабільність грошових надходжень та зміцнити конкурентоспроможність на ринку [6].

На підставі інформації ф. м-2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2022 - 2024 рр проведено аналіз витрат (табл. 3.3).

Аналіз витрат ТОВ показав, що у 2022 р. порівняно з 2025 р. їх сума збільшилася на 53300,4 тис. грн або у 7,3 рази.

Таблиця 3.3

**Динаміка та структура витрат і відрахувань ТОВ за 2022 - 2024
рр.**

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. від 2022 р.		Частка у 2024, %
	2022	2023	2024	Абсолютне, тис.грн	Відносне, %	
А	1	2	3	4	5	
1.Собівартість реалізованої продукції, товарів,робіт, послуг	4959,8	16098,6	52623,0	+47663,2	У 9,6 р	86,7
2.Інші операційні витрати	2272,3	3065,8	7781,2	+5508,9	У 2,2 р	13
3. Інші витрати	-	23,5	128,3	+128,3	100	0,3
Усього витрат:	7232,1	19187,9	60532,5	+53300,4	У 7,3 р	100

Збільшення відбулося за рахунок собівартості реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, що зросла на 47663,2 тис. грн, або у 9,6 рази. На кінець 2024 р. Слід зазначити що протягом звітних років найбільшою часткою витрат була собівартість, частка якої у 2024 р. Сягнула 86,7%. Збільшення зазнали також інші операційні витрати на 5508,9 тис. грн, або у 2,2 р. та втрати від операційно курсових різниць на 128,3 тис. грн, або на 100 %.

На формування витрат ТОВ впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори. До внутрішніх факторів можна віднести ефективність закупівельної діяльності, вибір постачальників, управління запасами, кваліфікацію персоналу, рівень організації логістики та оптимізацію внутрішніх процесів [23]. У підприємства є поганий, але показний досвід подвійних витрат від поганого вибору постачальника. У 2024 році ТОВ заплатило постачальнику «А» кошти за сировину та матеріали. Але коли настав час передачі товару та власності на нього, матеріали прибули не всі та навіть не було супроводу первинними документами на цей товар. Надалі постачальник «А» ігнорував спроби

зв'язатися з ним і звісно мова про повернення коштів також не йшлося. Ця подія спричинена недостатньою перевіркою постачальника що потягло за собою подвійні витрати, бо підприємство так і не змогло отримати товар в повному обсязі та змушений був витратити кошти на нову закупівлю. В подальшому ТОВ передало цю справу до суду. Також до внутрішніх витрат слід віднести раціональна система закупівель.

До зовнішніх факторів відноситься інфляція, валютні коливання, зміна митних та транспортних тарифів, податкове навантаження, конкуренція та загальна економічна ситуація в країні. Крім того, сезонність попиту також впливає на витрати, у пікові періоди витрати на закупівлю товарів і логістику можуть значно збільшуватися [2].

Таблиця 3.4

Ефективність управління витратами ТОВ за 2022 - 2024 рр.

Роки	Показник		
	Дохід	Витрати	Рівень витрат, %
А	1	2	3
2022	10434,3	7232,1	69,31
2023	24684	19187,9	77,73
2024	86430,1	60532,5	70,04

Загалом згідно табл. 3.4 можна побачити що у 2024 році працює значно краще, ніж у 2023-му, і повертається до рівня витрат, характерного для 2022 року, але при набагато більших масштабах діяльності. У 2022 році частка витрат у доходах становить 69,31%. У 2023 р. частка витрат збільшилася до 77,73%. У 2024 р. цей показник знизився до 70,04%, що майже відповідає рівню 2022 року. При цьому доходи значно збільшилися. Це означає, що майже 70% доходу підприємства становлять витрати.

За допомогою методу ланцюгової заміни було визначено вплив факторів середньорічної вартості основних засобів та використання ресурсів на зміну чистого доходу від реалізації продукції (товарів, будівельних робіт, послуг) [5]. Вхідні дані були взяті з Форми № 2-м «Звіт про фінансові». За методикою, наведеною в табл. 3.5, заповнюється табл. 3.6.

Таблиця 3.5

Показники вихідної інформації

Показник	Порядок розрахунку за даними форм № 1, 2 (рядки, графи)
Середньорічна вартість майна	Ф. № 1: (1300, гр. 3+1300, гр. 4)/2
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Ф. № 2: 2000

Таблиця 3.6

Факторний аналіз чистого доходу від реалізації продукції (товарів, послуг) ТОВ за 2022 - 2024 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.		Відхилення 2024 р. від 2022 р.	
	2022	2023	2024	Абсолютне, тис.грн	Відносне %	Абсолютне, тис.грн	Відносне %	Абсолютне, тис.грн	Відносне %
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Середньорічна вартість активів, тис. грн	6702,5	17833,8	40297,8	+11131,3	+166,1	+22464,1	+126	+33595,3	+501
2. Чистий дохід від реалізації, тис. грн	9647,8	24320,3	84224,0	+14672,5	+152,1	+59903,7	+246	+74576,2	+773
3.Ресурсовіддача, тис./грн (п.2÷п.1)	1,4	1,4	2,1	-0,1	-5,3	+0,7	+53	+0,7	+45

У звітному році порівняно з базовим чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився на 74576,2 тис. грн, або 773 %. Ця зміна

відбулася під впливом результату зростання середньорічної вартості майна на 33595,3 тис. грн, що становить 501 %, чистий дохід збільшився на 16570,21 тис. грн. Водночас за рахунок підвищення ресурсовіддачі на 0,07 грн/грн (48 %) чистий дохід зріс на 26218,01 тис. грн. Таким чином, головним фактором збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) стало підвищення ресурсовіддачі.

3.3. Аналіз фінансових результатів суб'єкта малого підприємництва

Для ефективного і достовірного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства проведено аналіз формування, структури та динаміки фінансових результатів ТОВ, результати зображені в табл. 3.7.

У 2022-2024 рр. діяльність підприємства характеризується значним зростанням обсягів операцій. Загальний дохід операційної діяльності у 2024 р. зріс більш ніж у 8 разів порівняно з 2022 р.

Разом з тим витрати також істотно зросли, особливо собівартість реалізованої продукції, яка у 2024 р. перевищила рівень 2022 р. у 10,6 разів. Інші операційні доходи у 2024 р. також збільшилися, однак темпи їхнього зростання суттєво нижчі за темпи зростання основних доходів.

Таблиця 3.7

**Формування, структури та динаміки фінансових результатів ТОВ за
2022 - 2024 рр.**

Показники	2022 р., сума	Пито ма вага, %	2023 р., сума	Питом а вага, %	2024 р., сума	Питома вага, %	2024 р. у % до 2022 р.
Доходи операційної діяльності, у т.ч.:	10434,3	100,0	24684,0	100,0	86430,1	100,0	829,76
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9647,8	92,62	24320,3	98,53	84224,0	97,45	872,99
- інші операційні доходи	786,5	7,38	363,7	1,47	2206,1	2,55	287,05
Операційні витрати, у тому числі:	7232,1	100,0	19187,9	100,0	60532,5	100,0	837,0
- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4959,8	68,58	16098,6	83,9	52623,0	86,93	661,11
- інші операційні витрати	2272,3	31,42	3089,3	16,1	7909,5	13,07	348,08
Фінансовий результат від операційної діяльності	3202,2	x	5496,1	x	25897,6	x	808,74
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	2625,8	x	4506,8	x	21236,0	x	808,74
У % до чистого доходу	x	27,23	x	18,54	x	25,2	x

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2024 р. суттєво покращився та перевищив рівень 2022 р. більш ніж у 8 разів. Незважаючи на загальне зростання чистого доходу, частка чистого фінансового результату у

відсотках до доходу дещо зменшилася - з 27,23 % у 2022 р. до 25,20 % у 2024 р. Проведено аналіз показників рентабельності згідно табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Показники рентабельності ТОВ за 2022–2024 рр.

Показник	Формула	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Чистий дохід, тис. грн	–	10434,3	24684	86430,1
Чистий прибуток, тис. грн	–	2625,8	4506,8	21236
Середні активи, тис. грн	(Активи поч. + Активи кін.) / 2	6702,5	17833,75	40297,8
Рентабельність продажу (ROS), %	Прибуток / Дохід × 100	25,16	18,25	24,57
Рентабельність активів (ROA), %	Прибуток / Активи × 100	39,18	25,27	52,7

На основі розрахованих показників рентабельності можна зробити висновок про ефективність діяльності ТОВ протягом 2022-2024 років. Рентабельність продажу демонструє певні коливання протягом аналізованого періоду. У 2022 році її значення становило 25,16%, це достатньо високий рівень прибутковості реалізації. У 2023 році показник знизився до 18,25%. У 2024 році рентабельність продажу зросла до 24,57%, що показує про відновлення прибутковості продажів та збільшення обсягу реалізації продукції. Рентабельність активів має схожу динаміку. У 2022 році її значення становило 39,18%. У 2023 році показник знизився до 25,27%. Однак уже у 2024 році рентабельність активів різко підвищилася до 52,70%.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство є юридичною особою. Основним предметом його діяльності є оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням відповідно до КВЕД 46.69. Організаційна структура управління підприємством включає директора та функціональних керівників: технічного директора, головного бухгалтера, комерційного директора і директора з маркетингу, що забезпечує ефективний поділ управлінських функцій.

2. Бухгалтерський облік у ТОВ ведеться головним бухгалтером та бухгалтером. При цьому застосовується технологічна платформа «BAS». Дана система дозволяє автоматизувати основні облікові процеси, проте має окремі технічні недоліки, які ускладнюють проведення специфічних господарських операцій. У цілому облікова політика підприємства відповідає вимогам чинного законодавства.

3. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства показав значне розширення масштабів діяльності у 2022-2024 роках. Це підтверджується зростанням обсягів активів, чистого доходу та чистого прибутку. Разом з тим динаміка коефіцієнтів рентабельності свідчить про позитивні зміни рентабельності продажу після спаду у 2023 р.

4. Протягом 2022 - 2024 р. спостерігається стабільне зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). За три роки обсяг доходу збільшився у 7,7 разів з 9647,8 тис. грн до 84224,0 тис. грн, що свідчить про розширення асортименту товару, ефективну маркетингову стратегію, зростання

попиту на продукцію підприємства на ринку та ефективну цінову політику на товари.

5. Водночас із зростанням доходів відбулося різке збільшення собівартості реалізованої продукції. Частка собівартості в структурі загальних витрат становить близько 86,7%. Аналіз показав, що найбільший вплив на зростання витрат мав фактор збільшення обсягів продажів та підвищення цін.

6. Незважаючи на зростання витрат, підприємство показує гарну динаміку чистого прибутку. Так, чистий прибуток зріс більше ніж у 8 разів, досягнувши у 2024 році показника 21236,0 млн грн. Це підтверджує загальну рентабельність діяльності ТОВ.

7. На основі аналізу нормативно-правового забезпечення встановлено, що ТОВ відноситься до малих підприємств, оскільки чисельність персоналу не перевищує 50 осіб, а річний дохід не перевищує еквівалент 10 млн євро. Основними перевагами підприємства як представника малого бізнесу є мобільність, можливість швидкої окупності витрат, широка номенклатура товарів та гнучкість в управлінні. Нормативно-правове забезпечення діяльності підприємства включає закони України, постанови Кабінету Міністрів, НП(С)БО, накази Міністерства фінансів та інші документи, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку.

8. Встановлено, що для малих підприємств можливе застосування спрощеної або загальної системи оподаткування. ТОВ працює на загальній системі, сплачуючи податок на прибуток, податок на додану вартість, єдиний соціальний внесок та військовий збір. Підприємство використовує спрощений план рахунків, що дозволяє вести облік у більш стислому, але достатньому форматі.

9. Було встановлено, що фінансова звітність товариства з обмеженою відповідальністю, яке є суб'єктом спрощеного оподаткування, складається з двох форм: балансу та звіту про прибутки та збитки. Одержувачів цієї звітності

можна розділити на зовнішніх сторін (акціонери, постачальники, клієнти, податкові консультанти) та внутрішніх сторін (керуючі директори, співробітники компанії). Баланс (Форма 1) поділяється на активи та зобов'язання. Активи включають основні засоби, оборотні активи та основні засоби, призначені для продажу. Пасиви балансу складаються з власного капіталу, довгострокових зобов'язань, короткострокових зобов'язань та зобов'язань, що виникають з основних засобів, призначених для продажу.

10. Фінансовий звіт містить такі розділи: доходи, витрати, прибуток до оподаткування, податок на прибуток та чистий прибуток. На основі огляду первинних документів, бухгалтерських записів, звітів про продажі та балансів, а також методології, що використовувалася для складання фінансової звітності, я підтверджую достовірність складеного балансу та фінансового звіту товариства з обмеженою відповідальністю. Водночас було зазначено, що спрощена фінансова звітність малого підприємства не містить усієї інформації, необхідної для аналізу та управління. Тому доцільно доповнювати її примітками та пояснювальними записками, що відповідає підходам міжнародних стандартів фінансової звітності. Крім того, доцільним є внесення доповнень у НП(С)БО 25, які дозволили б розширити перелік додаткових статей у звітах.

11. Доведено, що фінансова звітність в управлінні тісно пов'язана з функціями корпоративного управління, а саме: контролем, аналізом, плануванням, організацією та бухгалтерським обліком. Фінансова звітність підприємства ТОВ дозволяє визначити склад та структуру активів компанії, оборотність та ліквідність її активів, наявність власного та позикового капіталу, склад та розвиток дебіторської та кредиторської заборгованості, а також розвиток доходів, витрат та фінансових результатів компанії. Ця інформація з фінансової звітності дозволяє керівництву аналізувати фінансові звіти та приймати обґрунтовані управлінські рішення на їх основі.

12. З метою підвищення фінансової стійкості та максимізації прибутку, ТОВ рекомендовано:

- Розглянути можливість виходу на нові регіональні або зовнішні ринки для зниження залежності від поточного внутрішнього ринку;
- Запровадити бонусну або дисконтну програму для стимулювання повторних продажів та утримання існуючих клієнтів;
- Інвестувати в розвиток e-commerce платформи або посилити присутність у соціальних мережах для охоплення ширшої аудиторії;
- Інвестування в нове, більш енергоефективне обладнання для зниження прямих виробничих витрат (електроенергія, матеріалів);
- Посилити контроль за своєчасністю розрахунків із покупцями, переглянути умови надання комерційного кредиту або запровадити систему штрафів за прострочення платежів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф. Ф. *Бухгалтерський фінансовий облік* : підручник. Житомир : ЖДТУ, 2020. 912 с. URL: <https://studfile.net/preview/9338800/page:110/> (Дата звернення: 10.10.2025)
2. Брік С. В. Проблеми обліку доходів і витрат підприємства та шляхи його вдосконалення. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2020 . С. 190–192. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/entities/publication/b79612d1-cc8f-4d37-a49d-1b6ec3334913> (Дата звернення: 15.11.2025)
3. Балашов Г. Б., Федорчак О. Є. Принципи обліку та оподаткування в умовах військового стану. *ECONOMICS: time realities*. 2024. № 1 (71). С. 96-103. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No1/96.pdf> (Дата звернення 29.10.2025)
4. Бондар М. І., Савченко К. В. Цифровізація бухгалтерського обліку як чинник підвищення ефективності управління підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2024. № 2. С. 15–22.
5. Бенько В. Облік доходів і витрат з надання послуг в умовах нестабільності. *Вісник Економіки*, по. 3, Nov. 2024, pp. 201-17, URL: https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1664?utm_source=chatgpt.com (Дата звернення 16.11.2025)
6. Білоус О. С. Формування фінансових результатів підприємства в системі бухгалтерського обліку. *Економічний вісник університету*. 2023. № 56. С. 112–119. URL: <https://economic-bulletin.com.ua/index.php/journal/article/view/812> (Дата звернення 16.11.2025)
7. Білик М. Д., Козаченко Л. А. Облік доходів і витрат підприємства як інформаційна база управління фінансовими результатами. *Фінанси, облік і*

аудит . 2022. № 1. С. 45–53. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/b56171ea-8e14-422d-858f-58e3635fe8ce> (Дата звернення 16.11.2025)

8. Виробнича діяльність підприємства. Інформаційний матеріал. URL: <https://ephsquab.ette.v.ua/articles/virobnicha-dijalnist-pidpriemstva-e.html> (Дата звернення: 18.10.2025).

9. Волковська Я. В. Оптимізація витрат на прикладі підприємств готельно ресторанного комплексу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. Вип. 2 (43). С. 14–19. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/110430> (Дата звернення: 15.11.2025)

10. Вертикальний аналіз звітності:методика розрахунку. AnalizUA.com: інформаційний портал. URL: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku-2/89-vertikalny-analiz> (Дата звернення: 16.10.2025)

11. Васильєва В. Г., Семенюк Д. Ю. Облік доходів і витрат: напрями гармонізації міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку. *Економічний простір*. 2019. С. 128-140. URL: <https://prostir.pda.ba.dp.ua/index.php/journal/article/view/141/135> (Дата звернення: 16.10.2025)

12. Горизонтальний аналіз звітності: методика розрахунку. AnalizUA.com: інформаційний портал. URL: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku-2/88-horyzontalny-analiz-zvitnosti> (Дата звернення: 25.11.2025)

13. Гнатенко О. М. Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат в системі бухгалтерського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 1 (19). С. 63–68. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/7303;jsessionid=5596676B39B072B61C36823928BE84E9> (Дата звернення: 23.11.2025)

14. Гнатенко Є. П., Марченко Н. В. Бухгалтерський облік доходів та витрат підприємств в умовах економічної нестабільності. *Економічний простір*. 2023. № 186. С. 11-118. URL: <https://economyspace.dp.ua/index.php/journal/article/view/1234> (Дата звернення: 23.11.2025)

15. Жук В. М. Аналітичний облік доходів і витрат у системі управління підприємством. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2023. № 5. С. 73–81. URL: <https://visnik.knute.edu.ua/article/view/1789> (Дата звернення: 23.11.2025)

16. Інструкція «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій»: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (Дата звернення: 10.10.2025)

17. Крупка Я. Д., Пушкар М. С. Облік доходів і витрат малих підприємств: проблеми та напрями вдосконалення. *Економіка та держава*. 2023. № 6. С. 45–51. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2023/9.pdf (Дата звернення: 15.11.2025)

18. Коваль О. А., Супрун В. Ю. Удосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств в умовах кризи. *Тиждень науки-2021. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка»*, 2021. С. 453–455. URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0f00ac6c-e46d-4e8f-82de-4bfbfbf090da7/content> (Дата звернення: 19.11.2025)

19. Куцик П. О., Бойко Р. В. Принцип відповідності доходів і витрат у сучасній системі бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2023. № 2. С. 67–73. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39256> (Дата звернення: 20.11.2025).

20. Крупка Я. Д. Особливості бухгалтерського обліку доходів і витрат суб'єктів малого підприємництва. *Економіка та держава*. 2023. № 9. С. 58–64. URL: https://www.economy.in.ua/pdf/9_2023/11.pdf (Дата звернення: 26.11.2025)

21. Лаговська О. А. Аналітичний облік доходів і витрат як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. *Вісник Житомирського*

державного технологічного університету. *Економічні науки*. 2022. № 4. С. 72–79. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/268765> (Дата звернення: 15.11.2025)

22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 . Дохід. Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-18_ukr_2016.pdf (Дата звернення: 03.11.2025)

23. Маркіна І. А., Острівна С. О. Управління грошовими потоками підприємства та забезпечення його платоспроможності. *Науковий вісник ПДАУ*. Полтава, 2019. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1bccaec6-d63a-42e9-a155-6ea5447968a9/content> (Дата звернення: 16.10.2025)

24. Методичні рекомендації з обліку податку на додану вартість : наказ Міністерства фінансів України від 01 липня 1997 р. № 141 .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97#Text> (Дата звернення: 15.11.2025)

25. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку щодо формування показників фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2006 № 312. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0053697-06#Text> (Дата звернення: 15.12.2025)

26. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 09 липня 2007 р. № 373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text> (Дата звернення: 17.10.2025)

27. Нападовська Л. В. Управлінський облік: значення та застосування у практичній діяльності вітчизняних підприємств в умовах ринкових відносин. *Бухгалтерський облік і аудит : науково-практичний журнал*. - 2020. URL: https://library.ztu.edu.ua/doccard.php/46121?utm_source=chatgpt.com (Дата звернення: 13.10.2025)

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (Дата звернення: 15.11.2025)

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (Дата звернення 15.12.2025)

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (Дата звернення: 15.11.2025)

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (Дата звернення: 16.10.2025)

32. Лемішовська О. Методичний інструментарій в процесах обліку доходів і витрат: сучасні дискусії. *Економіка і менеджмент* . 2023 с. 35 - 37. URL: https://eem.com.ua/uk/journals/tom-10-2-2023/metodichny-instrumentariy-v-protsesakh-obliku-dokhodiv-i-vitrat-suchasni-diskusiyi-i-rozrobki-v-galichini-narubezhi-epokh?utm_source=chatgpt.com (Дата звернення: 19.11.2025)

33. Легенчук С. ф. Методика аналізу витрат за видами діяльності підприємства. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2022. № 3. С. 88-95. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/253912> (Дата звернення: 19.11.2025)

34. Оптимізація витрат. *Бухгалтер Ідеального Підприємця*. URL: <https://bip.net.ua/about-us/> (Дата звернення: 16.10.2025)

35. Ошуров. С. Адміністративні витрати: склад та облік : інформаційно аналітична стаття. *БУХОБЛІК*. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/sebestoimost/4260-administrativni-vitrati.html> (Дата звернення: 16.10.2025)

36. Олійник О. В., Петренко Н. О. Сучасні підходи до обліку та аналізу доходів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету* .

2021. № 41. С. 112-118. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_41/21.pdf
(Дата звернення: 19.11.2025)

37. Ошурков С. Прямолінійний метод амортизації: інформаційно-консультаційний матеріал. *Бухгалтерський облік: професійний портал*. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1062-pryamolnijnij-metod-amortizaczii.html> (Дата звернення: 25.10.2025)

38. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 19.09.1991 № 1560-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (Дата звернення: 20.11.2025)

39. Податковий кодекс України: Закон України від 2.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення 05.10.2025 р. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Дата звернення 25.10.2025)

40. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (Дата звернення: 25.10.2025)

41. Про затвердження національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (Дата звернення: 10.10.2025)

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Дата звернення: 15.11.2025)

43. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (Дата звернення: 15.10.2025)

44. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (Дата звернення: 15.10.2025)

45. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>; (Дата звернення: 12.10.2025)

46. Пархоменко В. М. Управління доходами і витратами підприємства на основі даних бухгалтерського обліку. *Проблеми економіки*. 2022. № 4. С. 98–104. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2022-4_0-pages-98_104.pdf (Дата звернення: 16.11.2025)

47. Полятикіна Л. І., Бур'ян Н. Ю. Формування та облік доходів і витрат підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2020. Випуск 33. Частина 2 URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/d63d9bbd-e83f-4d6d-bd4b-27a1e22f56b1> (Дата звернення: 20.11.2025)

48. Пилипенко А. А., Гончаренко О. В. Облік витрат у системі управління підприємством. *Економіка і регіон*. 2020. № 4. С. 54–61. URL: <http://economregion.puet.edu.ua/index.php/economregion/article/view/881> (Дата звернення: 20.11.2025)

49. Пушкар М. С., Семанюк В. З. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами підприємства. *Економічний аналіз*. 2021. № 3. С. 94–101. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1876> (Дата звернення: 19.10.2025)

50. Ратушна О. В. Прибуток як економічна категорія та показник ефективності діяльності підприємства. *Наукові праці Уманського національного університету садівництва*. 2017. Вип. 91 (Ч. 2). С. 138–145. URL: https://www.udau.edu.ua/assets/files/zbirniki/papers/ratushna/tezi-2.pdf?utm_source=chatgpt.com (Дата звернення: 18.10.2025)

51. Романенко О. Р. Особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах. *Облік і фінанси*. 2023. № 3. С. 41–47. URL: <http://afj.org.ua/article/view/292341> (Дата звернення: 20.11.2025)

52. Сопко В. В. Фінансові результати підприємства: методика формування та аналізу в сучасних умовах. *Фінанси України*. 2024. № 2. С. 38–47. URL: https://finukr.org.ua/?page_id=775 (Дата звернення: 25.10.2025)

53. Скрипник М. І. Облікове відображення витрат для нарахування та сплати податків. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2021. с. 152-157. URL: <file:///C:/Users/m.helei/Downloads/62157-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-131283-1020160318.pdf> (Дата звернення: 25.10.2025)

54. Скоробогатова Н. Є. Методичні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 67. С. 73–80. URL: https://bses.in.ua/uk/journals/2022/67_2022/14.p (Дата звернення: 26.11.2025)

55. Семенишена Н. В. Організація бухгалтерського обліку доходів і витрат у системі управління підприємством. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. № 6. С. 58–65. URL: <https://fkd.org.ua/article/view/262145> (Дата звернення: 08.10.2025)

56. Свічкарь Н. М., Олініченко І. В., Цибулін М. В. Бюджетування як система управління діяльністю підприємства на основі міжнародних стандартів фінансової звітності. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/488> (Дата звернення: 13.10.2025)

57. Фінансовий облік 2 / [Н.М. Ткаченко, О.В. Борович, І.Л. Цюцяк, А.Л. Цюцяк]; за заг. ред. Н.М. Ткаченко. – К.: – 456 с. URL: https://pidru4niki.com/1829112264301/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/ponyattya

_vitrat_klasifikatsiya_poryadok_viznannya_buhgalterskomu_obliku

(Дата

звернення: 20.10.2025)

58. Шевчук О. А. Податкові різниці як фактор впливу на фінансовий результат підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 4. С. 256–262.

59. Що таке ліквідність. 3 основні коефіцієнти та приклади їх розрахунку. *Softinform*: інформаційний портал. URL: <https://www.softinform.com.ua/news/shcho-take-likvidnist-3-osnovni-koefitsiienty-ta-pryklady-ikh-rozrakhunku/> (Дата звернення: 19.10.2025)

60. Яремко І. Й., Пелех У. І. Теоретичні засади формування доходів і витрат у бухгалтерському обліку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Економічні науки*. 2021. № 3. С. 42-49. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/semi/article/view/23561> (Дата звернення: 25.10.2025)

ДОДАТКИ